

El monestir de Sant Cugat, en mal estat

El monestir de la discòrdia

L'apuntament del claustre romànic ajorna la instal·lació definitiva del Centre de Restauració de la Generalitat de Catalunya. La polèmica ha reobert el debat sobre l'emplaçament d'aquest centre.

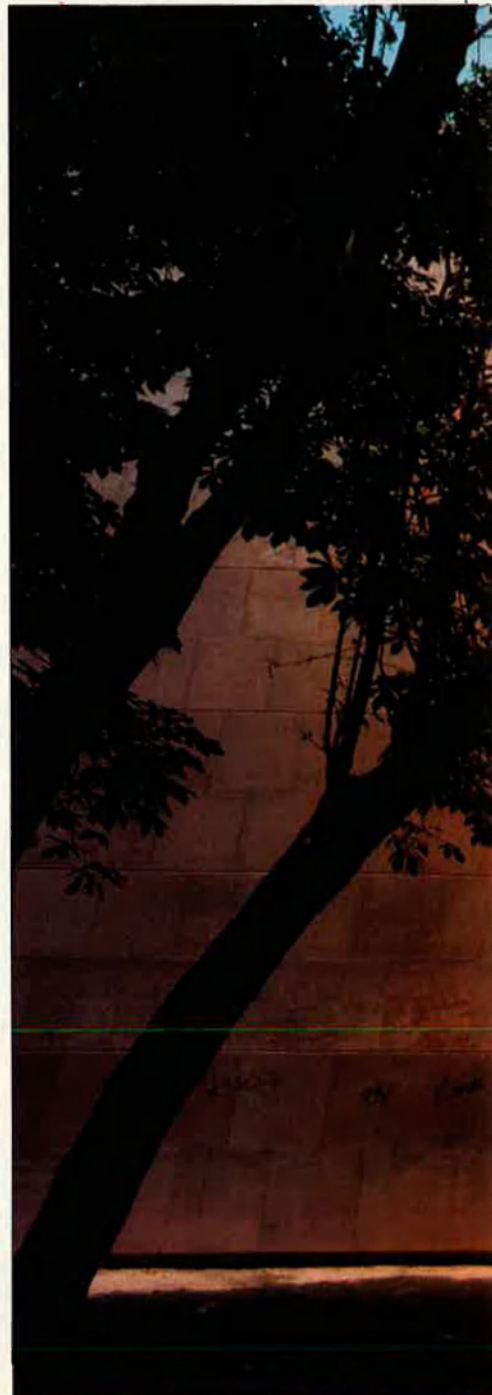
A principi d'agost tancaven al públic el claustre romànic del monestir de Sant Cugat. Raó: calia apuntalar urgentment una part del sostre de volta i algunes columnes molt desplaçades de la base. Aquesta operació d'urgència es produïa quan els arquitectes Antoni Castro i Fructuós Manyà havien presentat un informe de resistència encarregat pel Departament de Patrimoni de la Generalitat de Catalunya. L'informe palesava la greu deterioració del claustre romànic i la necessitat d'una actuació immediata. Les obres d'apuntament constitueixen la primera fase de restauració del claustre, una de les parcel·les més importants del monestir. Aquesta primera intervenció d'urgència havia de durar un mes. Però sembla que les obres s'allargaran més d'un any, ja que, en una segona fase, cal reforçar contraforts i frisos del claustre perquè les columnes no hagin de suportar gens de pes.

En 1988 van començar les obres d'ampliació i d'agençament d'una part del monestir a fi d'albergar-hi el Centre de Restauració de la Generalitat. Les obres afectaven el claustre superior –renaixentista– i unes dependències annexes. Aquestes obres ja estan acabades i, segons els arquitectes del projecte, Jordi Casadevall i Josep M. Blanco, només falten detalls com la instal·lació elèctrica. L'adequació d'aquesta àrea consistí a edificar un espai d'accés al Centre de Restauració, a recobrir el claustre superior amb unes parets de vidre i a habilitar uns despatxos annexos al claustre superior. Fonts consultades afirmaven que aquestes obres tenien una relació de causa a efecte amb el deteriorament del claustre, però els arquitectes ho neguen: "El control de seguiment efectuat durant les obres –vam col·locar testimonis en algunes claus de volta de la part baixa;

vam analitzar els fonaments, els contraforts, cadascun dels angles del claustre...– no ha donat cap indici que hi hagués ni moviments, ni progressions, ni obertures de testimonis", explica Josep M. Blanco. Tot amb tot, abans d'iniciar les obres, els arquitectes havien presentat al Departament de Patrimoni un informe sobre el claustre romànic. Segons Jordi Casadevall: "Al claustre, no hi podríem intervenir, perquè no era el nostre encàrrec, però sí que vam avisar la Generalitat de la situació real en què es trobava".

La polèmica s'ha centrat sobretot en el fet de si no hauria estat millor de restaurar primer el claustre romànic. La majoria de fonts consultades coincideixen a dir que sí. Per la seva banda, l'arquitecte Casadevall es limita a respondre que "les disponibilitats econòmiques de les administracions, a l'hora d'intervenir en els monuments, fan que les situacions ideals no siguin les reals".

La polèmica sobre el deteriorament del claustre romànic està en camí de resoldre's, però ha reobert un altra qüestió conflictiva, l'emplaçament del Centre de Restauració al monestir. En 1988 l'empresa Catalana Occident va donar 200 milions de pessetes per a remodelar la part del monestir que havia d'albergar el Centre de Restauració. Del 1988 al 1991 s'hi havien invertit, en aquest projecte, 325 milions de pessetes. Actualment, la primera fase de remodelació d'aquest espai ja està acabada. En una segona fase, cal remodelar una altra part del monestir i construir-hi un búnquer per a manipular les substàncies tòxiques que la restauració requereix. Segons Jordi Casadevall: "les partides previstes per a la segona fase s'han desviat a l'apuntament del claustre. Per ara, no tenim l'encàrrec de continuar. Nosaltres tenim un avantprojecte en què definim les dues fases, però

el projecte definitiu de la segona encara està per elaborar”.

Així les coses, els restauradors, que treballen des del 1981 en unes dependències provisionals del monestir, no podran instal·lar-se a les sales habilitades, a tot estirar, fins que no s'acabin les obres de restauració, segons que ha explicat Josep M. Xarrié, responsable del Centre de Restauració. I concreta: “Aquest és un moment de transició. Ara encara no tenim cap directriu a seguir, però suposo que d'aquí a dues o tres setmanes la Direcció General de Patrimoni ens dirà al-

guna cosa”. L'emplaçament del Centre de Restauració dins el monestir de Sant Cugat del Vallès ha estat des del principi molt polèmic. Al 1981, quan s'hi van instal·lar els restauradors, la Generalitat de Catalunya va explicar al municipi que el lloc era provisional. Segons Xarrié, s'havia elaborat un projecte perquè el centre s'albergués a Santa Mònica. “Se'n van desdir i encara no sé per què. La veritat és que nosaltres ens estimàvem més Barcelona. El monestir presenta més inconvenients —explica Xarrié—, perquè està limitat per la *capsa*. Però no és tan

greu i, a més, també té els seus avantatges”.

L'oposició a deixar que el monestir albergui el Centre de Restauració ha tingut molts fronts a Sant Cugat. D'una banda, l'Associació de Veïns del centre de la població ha criticat sempre aquesta utilització del monument, tant que fins i tot va presentar-hi un recurs en contra.

A nivell polític el PSC i IC també s'hi declaren contraris. L'ex-alcalde socialista, Oriol Nicolau, ja va intentar, durant la seva legislatura, de frenar el projecte: “És de sentit comú que, en un monument històric-artístic, no s'hi pot realitzar cap activitat industrial perillosa. És incompatible”. Per altra banda, el portaveu del grup d'Iniciativa per Catalunya, Jordi Casas, presenta aquesta setmana una moció al ple municipal demanant a la Direcció General del Patrimoni Cultural la màxima informació sobre les causes del deteriorament del claustre i sobre les obres de restauració que s'hi fan, alhora que manifesta la seva preocupació “pel futur del claustre, tot expressant la necessitat que es replantegi la ubicació definitiva del Centre de Restauració”. Segurament que la moció serà defensada pel grup municipal socialista, però sembla difícil que sigui aprovada.

Els col·lectius de Sant Cugat que s'oposen a la instal·lació del centre creuen, per una banda, que no és el lloc més adient i, per una altra, que el monestir ha d'estar obert al públic i que ha de tenir una funció que reverteixi en bé de la població. El patronat, a fi d'acostar posicions, ha aprovat que una part del claustre superior sigui utilitzada com a sala d'exposicions temporals. Per això, el claustre està dividit, en els seus angles, per unes estructures de vidre, amb suport metàl·lic, que partonen l'espai.

La restauració del claustre romànic va endavant. L'aspecte més incert és el futur del Centre de Restauració. La situació, si més no a curt termini, no està resolta. A més, la Generalitat té una assignatura pendent, amb el Museu Nacional d'Art de Catalunya, que també vol crear un important centre restaurador. Segons Josep M. Xarrié, “la millor solució —també en termes econòmics— seria que només hi hagués un únic Centre de Restauració”. Segons ell, s'ha plantejat també la idea d'emplaçar un únic Centre de Restauració al Palau Nacional. Però tot està encara per decidir.

Montse Serra

